

інформації, але не встановлено терміну, протягом якого така інформація має бути надрукована. Так, з метою захисту прав і свобод фізичних та юридичних осіб, оперативного доведення інформації щодо скасування рішення про державну реєстрацію підзаконного нормативно-правового акта органу виконавчої влади та виключення його з державного реєстру до заінтересованих осіб, встановити, що відповідний наказ зі супровідним листом, який має містити інформацію про дату виключення нормативно-правового акта з державного реєстру наступного робочого дня, після виключення з реєстру подається до друкованого засобу масової інформації для подальшого опублікування та в той же день оприлюднюється на офіційному веб-сайті відповідного органу юстиції. До речі, доцільно встановити для друкованих засобів масової інформації, особливо це стосується регіональних ЗМІ місцевих державних адміністрацій, обов'язок - не лише друкувати інформацію відповідного управління юстиції про скасування рішення про державну реєстрацію, а й встановити, що вони мають її надрукувати протягом тижня з дня надходження цієї інформації до редакції.

Література

1. Порядок скасування рішення про державну реє-

страцію нормативно-правових актів, занесених до державного реєстру, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 31.07.2000 № 32/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 15.05.2013 № 884/5), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31 липня 2000 р. за № 458/4679 (із змінами) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0458-00>.

2. Проект Закону України "Про нормативно-правові акти" від 12.12.2012 р. № 0922 / Веб-сайт Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45021

3. Горбунова Л.М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: автореф. дис... к. ю. н.: 12.00.07 / Л.М. Горбунова; Київ. Нац. екон. ун-т. - К., 2005. - 21 с.

Гетьман Є.А.

*кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
начальник відділу координації правових досліджень апарату президії Національної академії
правових наук України
Надійшла до редакції: 01.11.2013*

УДК 351.77

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я - ОДНЕ З НАЙВАЖЛИВІШИХ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*Денисова А. В.
Гомон Д. О.*

Конституцією України визнано людину, її життя й здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю й первинною та вихідною передумовою життєдіяльності кожної людини [1].

З-поміж інших прав, передбачених Основним Законом, можна виокремити право людини на медичну допомогу як таке, що гарантує її фізичне існування та є умовою збереження й зміцнення здоров'я українського народу.

Охорона здоров'я є надзвичайно складною системою державних і громадських заходів правового, економічного, соціального, наукового, культурного, освітнього, організаційного, технічного, санітарно-гігієнічного та медичного характеру, спрямованих на збереження й зміцнення здоров'я людей, подовження тривалості активного життя та працездатності, створення сприятливих для здоров'я умов побуту й праці, забезпечення гармонійного фізичного й психічного розвитку дітей і підлітків, запобігання хворобам та їх лікування [2, 4].

Оскільки здоров'я є найбільшою соціальною цінністю, а також важливим критерієм ступеня розвитку й благополуччя суспільства, проблеми охорони здоров'я вимагають постійної уваги держави, а їх розв'язання є важливим завданням і частиною державної діяльності, яка полягає в забезпеченні державного регулювання в цій сфері відносин. Отже, метою статті є визначення сутності та особливостей державного регулювання відносин у сфері охорони здоров'я.

Актуальність теми зумовлюється наявністю в останні роки у вітчизняній науці дискусійних, проблемних питань стосовно державного регулювання відносин у сфері охорони здоров'я й часто пов'язаною з ним необхідністю розв'язання низки соціальних суперечностей.

Основні засади й проблеми державного регулювання у сфері охорони здоров'я досліджували у своїх працях О. Біловода, В. Бакуменко, З. Гладун, С. Крюкова, І. Солоненко, Я. Радиш та інші науковці.

Охорона здоров'я громадян базується на ряду принципів, які закріплені в статті 4 Закону України "Про основи законодавства України про охорону здоров'я". До них відносяться:

визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства й держави;

дотримання прав і свобод людини й громадянина в галузі охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій;

загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг у галузі охорони здоров'я;

орієнтація на сучасні стандарти здоров'я й медичної допомоги, поєднання вітчизняних традицій і досягнень зі світовим досвідом у сфері охорони здоров'я;

попереджувально-профілактичний характер, комплексний соціальний, екологічний і медичний підхід до охорони здоров'я та інше [3].

Юридична наука визначає державне регулювання як здійснення державою комплексних заходів (організаційних, правових, економічних тощо) у сфері соціальних, економічних, політичних, духовних та ін. суспільних процесів з метою їх упорядкування, встановлення загальних правил і норм суспільної поведінки, а також запобігання негативним явищам у суспільстві [4, 118].

В останні роки з'явилися фундаментальні праці, що мають безпосереднє відношення до теми нашої статті. Так, наприклад, у монографії Я. Радиша "Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис та тенденції розвитку" аналізуються теоретичні та методологіч-

ні засади дослідження системи державного управління охороною здоров'я й механізми врегулювання державно-управлінських відносин у цій сфері. Автор визначає, що державне управління охороною здоров'я є одним з визначальних чинників державної політики у сфері охорони здоров'я, а важливі трансформаційні процеси, які відбуваються в суспільстві, спричиняють суперечності в соціальній сфері, зумовлюють необхідність більш чіткого визначення сутності, мети, напрямів, завдань державного регулювання суспільних відносин у галузі охорони здоров'я через призму конституційного права людини на медичну допомогу як такого, що гарантує їй фізичне існування і є умовою збереження й зміцнення здоров'я нації [5, 86].

У сфері охорони здоров'я населення державне регулювання передбачає встановлення загальних правил і порядку здійснення медичної діяльності, зокрема надання медичної допомоги, відповідальності за дотримання цих правил, включає вплив держави та її органів на діяльність органів і закладів охорони здоров'я. Воно повинно базуватися на легітимно визначеній стратегії суспільного розвитку, державних медичних програмах, медичних стандартах і механізмі обов'язкового їх виконання, державному контролю та адміністративно-правовому примусі.

Для успішного здійснення державного регулювання у сфері охорони здоров'я потрібно точно визначити мету й цілі, на які воно спрямоване, а також результати, яких необхідно досягнути. Тому вкрай актуальною й важливою для України в перехідний період є необхідність вдосконалення системи й механізмів здійснення державного регулювання у сфері охорони здоров'я відповідно до сучасних суспільних потреб.

Очевидно, що головною метою державного регулювання відносин у сфері охорони здоров'я має бути зміцнення здоров'я людей, профілактика різних захворювань, надання висококваліфікованої медичної допомоги, поліпшення якості життя. Вказана діяльність повинна бути спрямована на зміцнення здоров'я населення України, збереження генофонду української нації, що є однією з найважливіших цілей держави та її органів влади [6].

Завдання державного регулювання у сфері охорони здоров'я розглядаються в юридичній літературі у двох аспектах.

Перший (політичний) аспект державного регулювання полягає в досягненні політичних та економічних цілей, а саме:

- справедливості й рівноправності (тобто забезпечення рівного доступу відповідно до індивідуальних потреб кожного);
- соціальної солідарності (забезпечення охорони здоров'я через посередництво національної служби охорони здоров'я або створення системи соціального медичного страхування);
- економічності (забезпечення стримування сукупних витрат на охорону здоров'я у фінансово обґрунтованих межах);
- створення здорових умов оточення;
- інформованості й освіченості громадян у проблемах охорони здоров'я;
- індивідуального вибору (постачальника послуг у сфері охорони здоров'я, а в деяких випадках - і страховальника).

Другий (управлінський) аспект регулятивної діяльності держави зачіпає механізми управління охороною здоров'я, які передбачають:

- регулювання якості та ефективності (оцінка економічності клінічних втручань, тобто співвідношення вартості й ефективності послуг; професійна підготовка медиків; акредитація постачальників послуг);
- регулювання доступу хворих до послуг;
- регулювання ринку медикаментів;
- регулювання діяльності лікарів та інших медичних працівників [7].

Багато відомих в Україні дослідників державного регулювання у сфері охорони здоров'я, зокрема М.І. Солоненко, вважають, що для досягнення успіху в цій галузі необхідно розробити й запровадити ефективну державну політику реформування галузі охорони здоров'я, яка повинна передбачати створення нової ідеології охорони здоров'я в Україні, вироблення шляхів і засобів оптимальної організації на національному рівні охорони та поліпшення здоров'я, формування здорового способу життя, медичної й соціальної профілактики захворювань [8, 36].

На сьогодні Україна як незалежна держава активно спрямовує свої дії на інтеграцію у світове співтовариство. Це є основою розвитку всіх сфер життєдіяльності нашої країни. Отже, формування державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні здійснюється згідно з міжнародними стратегіями, принципами та рекомендаціями ВООЗ.

Приєднавшись до Декларації Тисячоліття ООН, Україна визначила охорону здоров'я пріоритетом своєї соціальної політики й здійснює цілеспрямовані заходи для підвищення ефективності системи охорони здоров'я.

До питань, яким українська влада приділяє особливу увагу, відносяться:

- формування сприятливого середовища для збереження здоров'я;
- підвищення якості й тривалості життя громадян;
- усунення негативного впливу соціальних чинників на здоров'я;
- забезпечення рівного доступу всіх груп населення до медичної допомоги;
- забезпечення фінансової стійкості системи охорони здоров'я та її прозорості для суспільства;
- створення умов для збереження здоров'я й формування відповідального ставлення громадян до свого здоров'я.

Для розв'язання всіх цих проблем необхідні якісні зміни в інституціональній базі охорони здоров'я України, і передусім - створення сучасної системи громадського здоров'я, як основи відповідальності держави за реалізацію конституційних гарантій громадян [9].

Підводячи підсумок, зазначимо, що кожна людина має природне невід'ємне й непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство й держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я та збереження генофонду народу України, вони повинні забезпечувати пріоритетність охорони здоров'я, поліпшувати умови праці, навчання, побуту й відпочинку, розв'язувати екологічні проблеми, забезпечувати гармонійний розвиток фізичних і духовних сил, високу працездатність і довголіття громадян, а також запроваджувати здоровий спосіб життя.

Але стан громадського здоров'я в Україні вказує на нагальну необхідність підвищення ефективності реалізації основних положень Конституції, законодавства України щодо збереження й зміцнення здоров'я українського народу, формування здорового способу життя й, таким

чином, забезпечення сталого національного розвитку.

Отже, збереження здоров'я нинішніх, а тим самим і майбутніх поколінь необхідно перетворити на пріоритетну мету державного управління у сфері охорони здоров'я.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. - Тлумачення від 12.04.2012, підстава № v009p710-12. - [Електронний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Ціборовський О.М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я / О.М. Ціборовський, С.В. Істомін, В.М. Сорока. - К., 2011. - 72 с.

3. Закон України "Про основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19.11.1992 № 2801-ХІІ підстава № 694-18. - [Електронний ресурс]: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

4. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. - К.: "Укр. енцикл.", 2004. - Т. 6: Т-Я. - 768 с.

5. Радиш Я.Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - 360 с.

6. Гладун З.С. Концептуальні засади державно-пра-

вового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення. - [Електронний ресурс]: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_073_08.pdf

7. Здоров'я - 21: Основи політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні. - [Електронний ресурс]: <http://www.euro.who.int/ru/publications/abstracts/health21-an-introduction-to-the-health-for-all-policy-framework-for-the-who-european-region>

8. Солоненко. І.М. Державне регулювання реформування галузі охорони здоров'я (із світового досвіду) / І.М. Солоненко, Н.Д. Солоненко // Охорона здоров'я України. - 2011. - № 3. - С. 34-38.

9. Раїса Богатирьова: Державна політика у сфері охорони здоров'я України здійснюється у відповідності з міжнародними принципами та рекомендаціями ВОЗ. - [Електронний ресурс]: http://moz.gov.ua/ua/portal/pre_20130521_2.html

Денисова А.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри АП і АП*

Гомон Д.О.

аспірант ОДУВС

Надійшла до редакції: 28.10.2013

УДК 355/359

ЩОДО МОДЕЛІ СТАТУТУ БОЙОВОЇ СЛУЖБИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Дубко Ю. В.

Статути органів внутрішніх справ - це офіційні нормативно-правові документи, що регламентують поведінку працівників МВС в умовах повсякденної оперативно-службової діяльності, а також оперативно-бойової діяльності в особливих умовах.

За традицією, вимоги більшості загальновійськових Статутів, що визначають взаємини між військовослужбовцями, їх загальні та посадові обов'язки й права, порядок несення внутрішньої, гарнізонної й вартової служб поширюються на співробітників органів внутрішніх справ. Це Статути внутрішньої служби, гарнізонної та вартової служби й Стройовий статут.

У МВС України існують власні Дисциплінарний статут і Статут патрульно-постової служби міліції. Крім того, можливе прийняття й власних Статутів внутрішньої служби (як було за часів СРСР) і стройового статуту (крім загальновійськових, є потреба у врегулюванні діяльності міліцейських нарядів в умовах припинення масових заворушень, а також алгоритмізації спеціальних команд для управління ними).

Утім, найбільш гостро відчувається необхідність власного Статуту бойової служби, оскільки Бойові статути Збройних сил можуть використовуватися стройовими підрозділами ОВС у бойовій обстановці лише частково, а для дій в особливих умовах при проведенні спеціальних операцій із затримання озброєних злочинців, припинення масових заворушень і т.п. вони майже непридатні. Сьогодні відсутність Статуту бойової служби органів і підрозділів внутрішніх справ частково компенсується наявністю двох настанов [1, 2], а також Статутом бойової служби внутрішніх військ. Однак настанови не позбавлені ряду недоліків і застаріли в деяких положеннях, а сам Статут бойової служби внутрішніх військ в переважній більшості органів внутрішніх справ відсутній, керівниц-

тво й співробітники не знають його основних вимог до ведення спеціальних операцій.

Питання про необхідність відомчого нормативного акту, який би регламентував діяльність органів внутрішніх справ в екстремальній обстановці, був поставлений НКВС УРСР у 1928 р., коли одним з першочергових завдань було визнано видання й проведення в життя чотирьох основних Статутів: 1) служби міліції; 2) внутрішньої служби; 3) бойового й стройового; 4) дисциплінарного [3, 619].

Підготовку Бойового й стройового статуту міліції слід розглядати як першу вітчизняну спробу узагальнення досвіду дій ОВС в особливих умовах. Однак невідомо, як далеко просунулася підготовка цього документа, оскільки вже 30 грудня 1930 р. наркомати внутрішніх справ союзних республік були ліквідовані. Тільки з більш широким впровадженням у практику оперативно-службової діяльності МВС спеціальних операцій (кінець 1970-х років) необхідність такого статуту знову стала актуальною.

Питання постало особливо гостро у зв'язку із загальною кризою системи управління органами внутрішніх справ в особливих умовах, гостро відчувалося на рубежі 1980-1990-х р.р. Учасниками спеціальних операцій і рядом вчених зазначалося, зокрема, необхідність формування нового наукового напрямку в теорії управління органами внутрішніх справ в особливих умовах [4, 7]; відсутність нормативного акту, що визначає порядок взаємодії органів внутрішніх справ, внутрішніх військ з військами МО [5, 73]; необхідність надання права на ризик керівнику органу внутрішніх справ [6, 120]; необхідність розробки спеціальних нарядів, команд управління групами бойового порядку й включення їх до Стройового статуту [7, 159] тощо. Зазначене свідчило про необхідність запровадження єдиного нормативного документа з

© Ю.В. Дубко, 2013